

This is a self-archived version of the original publication.

The self-archived version is a publisher's pdf of the original publication.

To cite this please use the original publication:

Murto, T. 2022. Odotuksena hyvä synnytys. Kätilölehti 3/2022.

Link to the original publication: [URL](#)

All material supplied via Turku UAS self-archived publications collection in Theseus repository is protected by copyright laws. Use of all or part of any of the repository collections is permitted only for personal non-commercial, research or educational purposes in digital and print form. You must obtain permission for any other use.

ODOTUK

Yhtenä terveydenhuollon laatuksena painotetaan entistä enemmän potilaan toiveiden huomioimista, mikä pätee myös synnytysten hoitoon. Synnyttäjien odotukset kätilöiden työskentelylle ja itsenäiselle päätöksenteolle ovat kuitenkin hyvin vaihtelevia.

Lapsen syntymä on käänteentekevä hetki äidin ja koko perheen elämässä. Synnytyskokemus on subjektiivinen ja intiimi. Äidin hyvinvoinnin kannalta tärkeää on tapa, jolla raskauden ja synnytyksen kokee. Se on myös tärkeää äidin ja lapsen välisen suhteen muodostumiselle. Syntymän aikaisessa kätilötyössä onkin keskeistä ymmärtää, että synnyttäjälle synnytys ei koskaan ole vain normaali vaan erityisen ainutlaatuisen, ja synnytyksessä tulisikin huomioida synnyttäjän yksilölliset tarpeet.

Yksilöllinen tuki on merkityksellistä

Monet seikat vaikuttavat synnytyskokemukseen ja niistä huomattavimmat ovat hallinnan tunne, synnyttäjän vapaus tehdä valintoja, synnyttäjän saama tuki sekä kivunhoidon tehokkuus. Synnyttäjät odottavatkin kätilöiltä ensisijaisesti tietoa, ohjausta, tukea ja läsnäoloa synnytyksen aikana. Tietoa ja ohjausta kaivataan erityisesti erilaisista lääkkeellisistä ja lääkkeettömistä kivunlievityskäytännöistä sekä synnytysasunnoista ja ponnistamisesta.

Synnyttäjän tukemiseen kuuluu oleellisesti kunnioittavat vuorovaikutustaidot, synnyttäjän etunimen käyttäminen keskustelutilanteissa sekä synnyttäjän kohtaaminen ja kuuleminen yksilöllisesti. Kätilön tulisi tutustua synnytysoiveisiin, kunnioittaa niitä ja tukea synnyttäjää toi-

SENA HYVÄ SYNNYTYYS

veissaan. Kätilön tulisi myös sanoittaa tapahtumia etukäteen sekä kehua ja kannustaa synnyttäjää jaksamaan synnytyksen aiheuttamaa väsymystä ja kipua. Ajoittain äidin epäuskon rinnalla kätilön usko synnyttäjään on tärkeää. Synnyttäjän kipukokemus tulee ottaa todesta, eikä tuntemuksia saa vähätellä. Kätilön ei tulisi myöskään kannustaa synnyttäjää pärjäämään lääkkeettömillä kivunlievityskeinoilla, jollei synnyttäjä ole sitä toivonut.

Hyvä kommunikaatio synnytyksen aikana voi vähentää huonon synnytykokemuksen todennäköisyyttä. Kätilöiden antaessa aikaa synnyttäjille, on heillä mahdollisuus esittää kysymyksiä ja keskustella kätilön kanssa. Kätilötyö onkin parhaimmillaan yhteistyötä synnyttäjän kanssa: keskustelua, vaihtoehtojen läpikäymistä puolueettomasti sekä uskoa synnytyksen luonnolliseen etenemiseen. Kun kätilöllä on terveyttä edistävä näkökulma, hän voi helpommin auttaa synnyttäjää löytämään sisäisen voimansa ja kehittää selviytymisstrategioita. Toimenpiteet ja tapahtumat tulisi perustella synnyttäjälle ja kertoa esimerkiksi kosketuksesta etukäteen.

Synnyttäjät toivovat kätilön kertovan rehellisen arvionsa synnytyksen kulusta sekä antavan neuvoja, joilla synnyttäjä voisi itse edesauttaa synnytyksen edistämistä. Myös tukihenkilöä tulisi neuvoa synnyttäjän tukemisessa ja ohjata erilaisten kivunlievityskeinojen käytössä.

Ajantasainen tieto tukee päätöksentekoa

Terveydenhuollon ammattilaisilla on velvollisuus huolehtia asiakkaistaan paitsi ruumiillisesti ja henkisesti, myös asiaankuuluvan tiedon tarjoamisen suhteen. Nykyään moni asiakas haluaa tietoa itseään koskevasta hoidosta ja tehdä päätöksiä koskien omaa hoitoaan,

kun aiemmin oltiin passiivisia hoidon kohteita. Asiakkaan ja potilaan itsekontrollin ja autonomian merkitys onkin hoitotilanteissa merkitsevä. Kätilötyössä asiakkaan tiedon saanti on usein vaativa tilanne: mitä tietoa asiakkaan on saatava, miten tieto annetaan, miten asiakas ymmärtää tiedon ja voi toimia sen mukaan päättäessään omasta hoidostaan.

Oman haasteensa kätilötyöhön tuo myös se, että hoitosuhteen alussa hoidetaan yhtä ja lopussa kahta tai useampaa henkilöä. Synnyttäjällä on oikeus osallistua omaan ja lapsensa hoitoon liittyvään päätöksentekoon ja kätilön tehtävänä on myös tukea synnyttäjää kantamaan vastuu valintojensa seurauksista.

Tärkeää on kiireetön läsnäolo, synnyttäjän kokemus kuulluksi tulemisesta ja synnyttäjän pitäminen ajan tasalla synnytyksen tapahtumista, jotta hän voi kokea osallistuvansa päätöksentekoon ja hallinnantunne säilyy. Synnyttäjän itsenäistä päätöksentekoa voi parhaiten tukea tarjoamalla synnyttäjälle ajantasaista ja selkeää tietoa koko synnytyksen ajan. Vaihtoehtoja esimerkiksi erilaisista kivunlievityskeinoista tulisi käydä synnyttäjän kanssa läpi sekä kertoa erilaisten vaihtoehtojen hyödyistä, haitoista ja mahdollisista riskeistä puolueettomasti. Myös ajantasainen ja rehellinen tieto synnytyksen kulusta helpottaa päätöksentekoa. Kätilön tulisi pystyä luomaan synnyttäjälle varmuus päätöksestään sekä olla äidin tukija ja kannustaja myös päätöksenteossa.

Kuka tekee päätökset?

Synnyttäjien odotukset itsenäiselle päätöksenteolle synnytyksen aikana ovat vaihtelevia. Suuri osa synnyttäjistä haluaa osallistua synnytyksen aikaiseen päätöksentekoon joko tekemällä päätökset kokonaan itse tai yhteistyössä

kätilön kanssa. Kätilön tulisi tarjota synnyttäjälle selkeää, ajantasaista ja rehellistä tietoa painostamatta synnyttäjää ja vähättelemättä synnyttäjän toiveita tai valintoja. Tietoa ja ammattilaisen näkökulmaa toivotaan erityisesti tilanteeseen sopivista kivunlievityskeinoista ja erilaisista ponnistusasennoista.

Vaikka synnytyksen aikaiset päätökset tekisi synnyttäjä tai kätilö ja synnyttäjä yhdessä, on kätilöllä vastuu kiireellisistä päätöksistä, jos synnyttäjän tai vauvan terveys vaarantuu.

Huomattavaa on, että yli neljännes synnyttäjistä on sitä mieltä, että kätilö on ammattitaitonsa vuoksi suuremmissa vastuussa päätöksenteosta kuin synnyttäjä. Kätilö tietää parhaiten, mitä synnytyksen aikana on turvallisin ja kannattavin tehdä eikä synnyttäjällä ole valmiuksia päättää asioista. Myös synnytyksen aiheuttama väsymys ja kipu saattaa vaikuttaa synnyttäjän kykyyn tehdä järjeviä päätöksiä.

Huolimatta kuitenkin siitä, mitä synnyttäjä itsenäiseltä päätöksenteolta odottaa, tulisi synnyttäjän toiveet ottaa huomioon päätöksiä tehdessä, ellei kyseessä ole vauvan tai synnyttäjän hätätilanne. •

ANNINA SVARTSJÖ

Turun ammattikorkeakoulun neljännen vuoden kätilöopiskelija

TIINA MURTO

lehtori, kätilö, MPH, FT, Turun ammattikorkeakoulusta

Artikkeli pohjautuu opinnäytetyöhön (AMK), Synnytykskulttuurin muutoksen vaikutus kätilötyöhön, jossa tutkittiin synnyttäjien odotuksia kätilöiden työskentelylle ja itsenäiselle päätöksenteolle synnytyksen aikana. www.theseus.fi/handle/10024/624641